БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Буряд-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 36 (5965)
ФЕВРАЛИИН 18
СУББОТО
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блок мандаха болтогой!

Бүхэсоюзна Коммунистическэ(большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедэй хандалгаһаа.

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедэй хандалга

Бүхы һунгагшадта, эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, эрэгтэй, эмэгтэй таряашадта, Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдтэ, советскэ интеллигенцидэ

Нүхэдүүд!

1950 оной мартын 12-то Советскэ Союзай ажалшад СССР Союзай Верховно Советдэ депутадуудые һунгаха байна.

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) парти хадаа болохоёо байгаа һунгалтануудта, 1937 оной ба 1946 оной һунгалтануудта адляар, партийнабэшэ хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай интеллигенцитэй единэ блок, нигта союз байгуулан хабаадажа байна. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блок өөрынгөө агуу ехэ хүсые харуулаа, энэ хадаа советскэ арадай эбдэршэгүй бата морально-политическэ нэгэдэлые гэршэлдэг, шимэл байха ёһотой ба хамагай шухала хэрэг мүн. Үнгэрэгшэ һунгалтануудай үедэ энэ шалгармал блогой кандидадуудта нэгэн һаналаар голосуудаа үгэхэдөө, Советскэ Союзай эрэгтэй, эмэгтэй гражданинууд большевистскэ партиин политикын түлөө, манай социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын түлөө голосовалһан байгаа.

Үнгэрһэн һунгуулиин кампанинуудай һуеынхидэл адляар парти болбол профессиональна союзуудтай, комсомолтой ба ажалшадай бусад организацинуудтай ба общественнуудтай хамтадаа һунгалтада ошожо ябана. Депутадуудта кандидадууд хадаа коммунистнуудта ба мүн партийнабэшэ хүнүүдтэ нэгэ ниитэ байха болоно.

Коммунистическэ парти болбол СССР Союзай Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудай болохоор коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряална. Бүхы һунгагшад хадаа партийнабэшэ хүнүүдтэй хамтадаа коммунистическэ партяар дэбжүүлэгдэһэн кандидадууды СССР Союзай Верховно Советдэ дахинаа, нэгэ шангаар, нэгэн һаналаар һунгаха гэжэ, Ленин—Сталинай партида агуу ехэ этигэл найдабари харуулаа үзүүлхэ гэжэ парти бодоно.

Һунгагшад иимэ этигэл найдабари үзүүлхэ ба харуулхэ гэжэ коммунистическэ парти яахадаа бодожо, найданаб гэхэдэ, арадай шухала интересүүдтэ харюусадаг партиин политикын зүбтэйдэ советскэ хүнүүд олон жэлэйнгээ дүй дүршэл дээрээ үнэншэһэн байна. Партиин бүхы ажалябуулгань арадтаа хизааргүй үнэнөөр алба хэлгэ мүн, тэрээндэ арадай интересүүдһээ дээшээ интересүүд гэжэ байхагүй.

Большевигүүдэй парти болбол манай ороной арадуудые 1917 оной октябрьдахи бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтада, советскэ засаг тогтоолгодо хүргөө, интервентнүүдые ба дотоодын контрреволюцииие бута сохихо ябадал эмхидхээ. Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэреэр советскэ арад социалистическэ общество байгуулаа, хүниие хүнэй мүлжэдэг ябадалые хэтэдэнь үгы хээ, социальна ба национальна дарлалта усадхаа, шан шадалтай ба культурнаар ажаһууха хамаг условинуудые байгуулаа. Агуу ехэ социалистическэ шэнэдхэлгэнүүдые хэһэнэй ашаар Советскэ Союз хүсэн түгэс индустриально-колхозно держава болоо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ советскэ арад болбол коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, нүхэр Сталинай мэргэн ударидалга доро ябажа, социализмын агуу ехэ туйлалтануудые немецкэ ба японско империалистнуудһаа аршалан хамгаалаа, бүхы дэлхэйн арадуудые фашистска богоолшолгын аюулһаа абараа. Советскэ арад дайнай хойто тээхи үедэ коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр агуу ехэ шэнэ амжалтануудые туйлаа.

Советскэ арад өөрынгөө тэмсэл ба хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые хуулита омогорхолтойгоор харана. Советскэ хүнүүд хадаа коммунизмын замаар манай ороной урагшаа дабшаха саашанхи хүдэлөөнэй амжалтануудта хэлбэришэгүйгөөр бүрин этигэнэ. Мүнөө Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзһаа үлүү бата бэхи гүрэн үгы байна. Советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалта хадаа общественно эмхидхэлгын эрхим формо, дэлхэй дээрэ эгээн бата бэхи байгуулалта мүн.

Манай Эхэ орон өөрынгөө бүхы түүхын туршада гүрэнэй иимэ үнэн зүбөөр ба һайнаар тогтоогдоһон хилэнүүдтэй хэзээшье байгаагүй юм. Советскэ Украина бүхы украин арадые нэгэ бүлэ болгон хамтаруулаа. Белорусс арад Соведүүдэй туг доро нэгэдэн жаргаа. Молдаван арад единэ советскэ республика болон нэгэдээ. Хэдэн зуун жэл соо манай Эхэ орондо добтолхо плацдарм болоожо байһан Зүүн Прусси байхаяа болёо. Обороноёо бэхижүүлгын аша туһада Ленинград шадархи шэнэ хилэнүүд бэхижүүлэгдээ. Дальна Востогтохи манай хилэнүүдэй обороно шангадхагдаа.

Советскэ арад манай социалистическэ державын эдэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ амжалтануудые коммунистическэ партиин, ажалшадай агуу ехэ вождь нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро туйлаһан байна. Манай ороной арадуудай амгалан тайбан ажалай түшэг тулгуури — советскэ социалистическэ гүрэнөө улам бэхижүүлхэ ябадалые Ленин—Сталинай парти өөрынгөө арюун нангин уялга гэжэ тоолоно.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол манай социалистическэ Эхэ ороной саашадаа хүсэн түгэс ба сүлөөтэй байхын түлөө, манай советскэ гүрэнэй хүсэтэй ба илагдашагүй байхын түлөө голосовалха байна.

Немецко-фашистска эзэмдэгшэд хэдэн зуугаад ба мянгаад городууд болон тосхонуудые, предприятинууд, колхозууд ба совхозуудые һандарган, манай арадай ажахыда туйлай ехэ хохидол ушаруулһан байгаа. Ондоо ямаршье, эгээн томошье капиталистическэ гүрэн иимэ ехэ хохидолдо ороо һаа, хэдэн арбаад жэлээр эрхэбшэ гэдэргээ хаягдажа, хоёрдохи зэргын держава зайлашагүй болохо байгаа.

Советскэ гүрэндэ тиимэ ушар тохёолдоогүй. Үйлэдбэридэхи эмхи гуримгүй байдалһаа, кризисүүдһээ, зоной хүдэлмэригүйдэлгын, үгырэн хооһоролгын аюулнуудһаа ба капитализмын бусад яра шарханууд болон үбшэнүүдһээ сүлөөрһэн СССР-эй социалистическэ экономикэнь капиталистическэ экономикоһоо туйлай ехэ булюу хүсэтэй байна. Советскэ социалистическэ байгуулалтын түгэлдэр хүсэнүүдые хараадаа абажа, большевигүүдэй парти болбол дайнай хойто тээ манай арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын, советскэ культурын улам ехээр һалбаран мандалгын үндэр дээдэ темпнүүдые хараалһан байна.

Партиин ба арадай агуу ехэ вождь нүхэр Сталин 1946 оной февралиин 9-дэ һунгагшадай суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо коммунистическэ партиин ойрын сагта ябуулха хүдэлмэриин түсэб тодорхойлходоо: оронойнгоо гэмтэжэ хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, дайнай урда тээхи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээе хүсэлдүүлхэ, тиигээд тэрэ хэмжээе нилээд ехэ гү, али бага хэмжээтэйгээр үлүүлхэ гэжэ заагаан байгаа. Нүхэр Сталин манай промышленностиин хэмжээе, жэшээлхэдэ, дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулбал, гурба дахин дээшэлүүлхээр бодомжолон, арадай ажахые хүсэн түгэлдэрөөр хүгжөөхэ программа бүри удаан сагаар хараалһан, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулха замуудые тодорхойлһон байна.

Коммунистическэ партиин уряагаар бүхы орон доторнай табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Советскэ хүнүүдэй творческо үүсхэл ба социалистическэ Эхэ орондоо тэдэнэй хизааргүй үнэн байлгань шэнэ хүсэтэйгөөр бадарба.

Советскэ арад социалистическэ ажахын ба культурын бүхы һалбаринуудта хүсэтэ шэнэ дэбжэлтэ туйлаа. Хүн түрэлтэнэй дайсаниие — фашизмые илахын тула айхабтар ехэ хохидолдо ороһон Советскэ Союз дайнай хойто тээхи байгуулалтын бэрхэшээлнүүдые дабажа шадахагүй бэзэ гэһэн империалистнуудай найдабаринуудынь буруу һүрөө.

Дайнай хойто жэлнүүдтэ манай промышленность хэлбэришэгүйгөөр ургажа ба бэхижэжэ байна, энээнэй амжалтануудынь бүхы советскэ хүнүүдые баясуулна. Капиталистическэ оронуудта һүжэржэ байһан экономическа кризисэй шэнжэ тэмдэгүүд бүри ехээр үзэгдэжэ, промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн хорожо, хүдэлмэригүйдэлгэ улам ехэ болжо байхадань, харин дайнай хойтохи табанжэлэй үнгэрһэн үе соо советскэ промышленностиин валова продукцинь жэл бүри 20 ба дээшэ процентээр нэмэдэг байгаа. 1949 ондо СССР-эй бүхы промышленностиин валова продукцинь дайнай урда тээхи 1940 оной үйлэдбэрилгые 41 процентээр үлүүлһэн байха юм. Үнгэрһэн жэлэй эсэстэ промышленностиин валова продукци бүтээн гаргалга табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо гэжэ хараалагдаһан хэмжээе үлүүлээ. Дайсанай эзэмдэлгэдэ нэрбэгдэһэн районуудтахи промышленна үйлэдбэринь дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрэнхэй. Манай орон дотор түмэр замай, уһан замай, автомобильна ба агаарай транспорт эршэмтэй түргэнөөр хүгжэнэ.

Манай предприятинууд дээрэ түрүү шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдэнэ, хүндэ ба хүшэр хүдэлмэринүүдые механизацилга, үйлэдбэрилгын процессүүдые автоматическа болголго үргэн хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа советскэ хүнэй ажалые нилээд хүнгэдхэнэ, тэрэнэй үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлнэ, продукци бүтээн гаргалга ехэдхэхэ, тэрэнэй шанар һайжаруулха ба өөрынь үные химдаруулха ябадал хангана.

Советскэ арад болбол социалистическэ промышленностиие һэргээн бодхоохо ба саашань хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэхи эдэ онсо гайхамшаг амжалтануудаа коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро, манай агуу ехэ вождь ба багша нүхэр Сталинай гениальна ударидалга доро туйлаа.

Коммунистическэ парти болбол СССР-эй социалистическэ промышленностиин ба транспортын хэлбэришэгүй дэбжэлтын түлөө саашадаашье бүхы ажалшадтай хамта тэмсэхэ байна.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол социалистическэ промышленностиин шэнэ һалбаран бадаралгын түлөө, манай социалистическэ ажахын бүри ехэ, бүри үндэр дээдэ темптэйгээр саашадаа хэлбэришэгүй дабшахын түлөө голосовалха байна.

Манай ороной социалистическэ хүдөө ажахы өөрынгөө агуу ехэ бата хүсые дайнай хойтохи хүгжэлтын условидо дахинаа харуулаа. Советскэ правительствын туйлай ехэ туһаламжын ашаар, колхозно таряашадай шэн зоригто ажалай ашаар манай хүдөө ажахы болбол дайнай хойшодонгүүдые амжалтатайгаар дабажа гараад, хэлбэришэгүй дээшээ дэбжэжэ байна. Үнгэрэгшэ 1949 ондо социалистическэ хүдөө ажахын валова продукцинь бүхы дээрээ дайнай урдахи 1940 оной хэмжээе үлүүлээ. Хүдөө ажахыда орооһо гарянай проблемэ шиидхэгдээ,—орооһото культурануудай валова ургаса 7,6 миллиард пүүд боложо, дайнай урдахи 1940 оной хэмжээе үлүүлээд, табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо гэжэ тогтоогдоһон хэмжээндэ хүрөөд шахуу байна. Хлопогой, улһанай, наран сэсэгэй болон хартаабхын ургаса ба валова суглуулганууд мүн лэ дайнай урда тээхи хэмжээе үлүүлээ. Ниитын малажалые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ горьтой амжалтанууд туйлагдаа. Мүнөө үедэ колхозуудай ашаг шэмэтэ ниитын мал һүрэгынь дайнай урдахи 1940 онойхиһоо олон болонхой.

Байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха сталинска агуу ехэ түсэб бодото дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Колхозууд ба совхозууд 1949 ондо модо һуулгаха түсэбөө хоёр дахин шахуу үлүүлэн дүүргээ. Советскэ таряашад ниитын малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө ехэ зоригжолтойгоор тэмсэжэ байна. Хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлынь жэлһээ жэлдэ ургана. 1949 ондо манай колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд дайнай урдахи 1940 онойхиһоо гурба-дүрбэ дахин олон тракторнуудые, автомобильнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые абаба. Советскэ деревниие электричествотэй болголго улам үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Хүдөө ажахын хүдэлмэри манай орон дотор индустриальна ажалтай улам бүри адли боложо байна. Город ба деревниин хоорондо байһан илгаа үгы боложо байна.

Манай арад хүдөө ажахые хүгжөөхэ, советскэ деревнидэ социалистическэ ажабайдал байгуулха хэрэгтэхи эдэ онсо гайхамшаг амжалтануудые Ленин—Сталинай агуу ехэ партиин хүтэлбэри доро туйлаа.

Коммунистическэ парти болбол социалистическэ хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтые хангаха, манай колхозуудые, машинно-тракторна станцинуудые ба совхозуудые бэхижүүлхэ зорилго урдаа табина. Манай газартаряалан орооһото, техническэ ба хүдөө ажахын ондоошье культурануудай үндэр ехэ, тогтууритай ургаса хододоо үгэдэг байха ябадал туйлаха, манай ниитын малажалай бүри түргэнөөр хүгжэхэ, колхозуудай социалистическэ зөөриин бүри ехээр арбидхагдаха, колхознигууд ба колхозницануудай бүри шанга шадалтай ба культурнаар ажаһууха ябадал туйлаха шухала.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол манай ороной колхозно байгуулалтын саашадаа һалбаран мандахын түлөө, манай орон дотор хүн зондо зорюулан хүдөө ажахын продуктнуудые, промышленностьда—түүхэй эдүүдые элбэг дэлбэг болгохын түлөө, социалистическэ хүдөө ажахын шэнэ амжалтануудай түлөө голосовалха байна.

Арадай ажахын саг үргэлжэ ургалгын үндэһэ һуури дээрэ манай ороной ажалшадай ажана тэниглэн байдал хэлбэришэгүйгөөр дэбжэнэ. Ажабайдалнай үдэр бүри улам баян ба түгэлдэр боложо байна.

Капиталистическэ оронуудта үгырэн хооһоролго ба хүдэлмэригүйдэлгын улам һүжэржэ, ажалшадай ажаһуудалай хэмжээнэй туйлай ехээр доошоо орожо байхадань, харин Советскэ Союз дотор ажалшадай байдалай материальна ба культурна хэмжээн таһалгаряагүйгөөр ургана. Капитализмһаа социализмын илгаань юуб гэхэдэ, социализм хадаа арадай ажана тэниглэн байдал тухайда гүрэнэй үдэр бүриин оролдолго гаргалгүйгөөр байжа шадахагүй. Энэнь манай социалистическэ общестын хүгжэлтын шухалын шухала хуули ёһон мүн. Советскэ хүнүүд болбол хүдэлмэригүйдэлгын уршагта аюулнуудые ба тэрээнтэй холбоотой бүхы хашалан зоболонгуудые мэдэхэгүй байна; манай орон доторхи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай тоо саг үргэлжэ ургана.

1949 ондо Советскэ Союзай национальна олзо доходынь 1940 оной хэмжээе 36 процентээр үлүүлээ. Манай ороной национальна олзо доходой таһалгаряагүй ургалта хадаа хүдэлмэришэдэй, таряашадай ба интеллигенциин материальна байдалые нилээд һайжаруулха арга олгоо. Хүдэлмэрилдэг нэгэ хүндэ абажа бодоходо, 1949 ондо хүдэлмэришэд ба албахаагшадай олзо доходуудынь, 1940 онтой жэшэбэл, сасуудхагдаһан сэнгүүдээр, 24 процентээр ехэ болоһон байха юм. Таряашадай олзо доходуудынь мүн лэ тиигэжэ 30 процентээр ехэ болоо.

1947 ондо Советскэ Союз дотор мүнгэнэй реформо хэгдэһэн ба эдеэ хоолой, промышленна товарнуудта карточна системэ болюулагдаһан байгаа. Энээнтэй хамта үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай розничо сэнгүүдые химдаруулхада, жэлэй турша соо хүн зондо 86 миллиард шахуу түхэригэй ашаг болоһон байгаа. Юумэнүүдэй үные хоёрдохёо химдаруулга хэгдэн, 1949 оной мартын 1 хүрэтэр дүүргэгдэжэ, жэлэй турша соо 71 миллиард шахуу түхэригэй нэмэлтэ ашаг хүн зондо хангаһан байха юм. Юумэнүүдэй үнэ сэнгые химдаруулха политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар советскэ түхэригэй худалдан абаха шадалынь дээшэлнэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бодото салин хүлһэн саг үргэлжэ ургана. Худалдаа наймаанай эрьесэнь хододоо үргэдхэгдэнэ, үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргалга ехэдхэгдэнэ. Шухала эд товарнуудые арадай хэрэглэлгэнь 1949 ондо дайнай урдахи хэмжээе үлүүлээ.

Манай орон дотор гэр байрын барилга үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Дайнай хойтохи табанжэлэй дүрбэн жэл соо городуудта гэр байрын 72 миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр талмай һэльбэгдэн һэргээгдэһэн ба шэнээр баригдаһан байна; хүдөө нютагуудта энэ үе соо 2 миллион үлүүтэй гэр байранууд баригдаа, больницанууд, магазинууд, үхибүүдэй ба культурна эмхи зургаанууд хаа хаанагүй баригдана. Советскэ хүн зон медицинскэ туһаламжа түлөөһэгүйгөөр хэрэглэнэ. Ажалшадта зорюулагдаһан санаторинуудай ба амаралтын гэрнүүдэй тоо улам ургана. Олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ, үтэлэгшэдтэ, дайнай ба ажалай инвалидуудта ехэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ.

Манай арад өөрынгөө материальна энхэ тэниглэн байдал бадаруулха хэрэгтэхи эдэ амжалтануудаа коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, ажалшадай хэрэглэлнүүд тухайда манай эсэгэ ба хани нүхэр агуу ехэ Сталинай эсэшэ сусашагүй оролдодогой ашаар туйлаһан байна.

Коммунистическэ парти болбол советскэ арадай ажабайдалай материальна хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө саашадаашье тэмсэхэ. Тэрэ хадаа СССР-эй национальна олзо доходой улам ургаха, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бодото салин хүлһэнэй дээшэлхэ, ажалай бүтээсэнүүдые дээшэлүүлгын ба продукциин өөрынь үные химдаруулгын үндэһэ һуури дээрэ үргэн хэрэглэлэй товарнуудай үнэ сэнгые саашадань химдаруулха ябадал туйлаха байна. Парти болбол гэр байрын барилгануудые улам үргэдхэхэ, городууд ба тосхонуудые болбосон болгохын тулада үдэр бүриин оролдолго гаргаха, һургуулинуудай, больницануудай, хүүгэдэй, коммунально-байрын ба культурна эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай үдэр бүри оролдолго гаргаха зорилго өөрынгөө урда табина.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол манай арадай материальна ажана тэниглэн байдалай саашанхи дэбжэлтын түлөө, советскэ хүнүүдэй бүри жаргалтай, баян ба культурна ажабайдалай түлөө голосовалха байна.

Коммунистическэ парти хадаа фашистска хара барганудаар һандаргагдаһан һургуулинуудые ба бусад культурна эмхи зургаануудые һэргээн бодхоохо, СССР дотор культурын саашадаа һалбаран мандалга туйлаха ябадалые дайнай хойто тээ бэелүүлхэ өөрынгөө зорилго болгон табиһан байна. Нүхэр Сталин болбол манай оронһоо ондоо тээгүүрхи наукын туйлалтануудые ойрын сагта хүсэхэ ба үлүүлхэ зорилго советскэ наукын үмэнэ табиһан байгаа.

Һүүлэй һунгалтануудһаа хойшо үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада манай орон дотор хэдэн мянган һургуулинууд, библиотекэнүүд, клубууд, театрнууд ба кино һэльбэн һэргээгдэһэн ба шэнээр баригдаһан байна. Эхин, долоон жэлэй, дунда һургуулинуудта, техникумүүд ба бусад тусхай һуралсалай газарнуудта 36 миллион үлүүтэй хүн һурана. Бүгэдэниитын долоон жэлэй уялгата һуралсал бэелүүлэгдэжэ байна. Ороной дээдэ һуралсалай газарнуудта 1.128 мянган хүн һурана, энэнь дайнай урда тээ байһан студентнэрэй тооһоо 316 мянган хүнөөр олон болоно. Арадай аша туһада алба хэдэг советскэ наука ехэ амжалтануудые туйлаа. Советскэ эрдэмтэд хадаа атомна энерги үйлэдбэрилэн абалгын нюусые шудалаа. Парти ба правительствын анхарал, оролдолгоор хүрээлэгдэһэн советскэ наукын новаторнууд социалистическэ промышленностиие ба хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ туһална.

Бүхы советскэ республиканuудта формоороо национальна, удхаараа социалистическэ литература ба искусство амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ арадай творческо хүсэлэлгэнүүдые, героизм ба шэн зоригые тодорхойлон харуулдаг, литература ба искусствын үндэр дээдэ идейнэ, патриотическа зохёолнууд бии болгодоо.

Советскэ арад эдэ амжалтануудаа коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро туйлаһан байна. Коммунистическэ парти болбол ойрын жэлнүүдтэ советскэ культурын бүри ехэ амжалтануудые туйлахаар хараална. Парти хадаа советскэ наукын шэнэ туйлалтануудай түлөө, промышленностьда, транспорт дээрэ ба хүдөө ажахыда хэлбэришэгүй ехэ техническэ прогресс туйлахын түлөө тэмсэхэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол манай орон дотор арадай гэгээрэлэй саашанхи дэбжэлтын түлөө, ажалшадай культурно-техническэ хэмжээнэй хэлбэришэгүй ургалгын түлөө, советскэ наукын ба культурын шэнэ бадаралтын түлөө голосовалха байна.

Манай олонациональна социалистическэ гүрэн доторхи бүхы арадууд хүгжэлтын нэгэ ниитэ социалистическэ замаар дабшажа ябана. СССР дотор социалистическэ интернационализмын туг доро хүгжөөгдэжэ байгаа арадуудай агуу ехэ хани барисаан, тэдэнэй ахадүүгэй харилсаан ба харилсан туһалалсалга хадаа советскэ гүрэнэй шухалын шухала туйлалтануудай нэгэн мүн. Урдань дарлагдадаг байһан нацанууд мүнөө советскэ арадуудай ахадүүгэй бүлэ дотор политическэ, ажахын ба культурна үзэглөө дуулдаагүй ехэ бадаралта туйлаа. Нүхэр Сталинаар зоригжуулагдаһан СССР-эй арадуудай хани барисаан

(*Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта*)

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедэй хандалга

Бүхы һунгагшадта, эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, эрэгтэй, эмэгтэй таряашадта, Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдтэ, советскэ интеллигенцидэ

(Түгэсхэл)

хадаа манай социалистическэ Эхэороной хүсэ шадалай эшэ үндэһэнүүдэй нэгэн мүн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай ороной арадуудай хани барисаан улам ехээр бэхижэһэн ба хатуужаһан байгаа. СССР дотор национальна асуудал ба нацануудай хани харилсаанай проблемэ хадаа олонациональна ондоо ямаршье гүрэнэйхиһээ үлүү һайнаар шиидхэгдэнхэй гэжэ энэ дайн бүхы дэлхэйдэ шэнэ хүсэтэйгөөр харуулаа.

СССР-тэхи социалистическэ нацануудай хани барисаан, харилсан туһалалсалгань бэхижэжэ ба хүгжэжэ байна. Дайсанай эзэмдэлгэһээ гэмтэн хохидоһон республикануудта манай ороной бүхы арадуудай үзүүлһэн ахадуугай туһаламжа хадаа арадуудай хани барисаанай бэелэлнүүдэй нэгэн мүн. Дайнай хойтохи сталинска табанжэлэй үедэ бүхы Эхэ ороноймнай хүсэ шадалые улам бэхижүүлгын интересүүд ниитэ дээрээ советскэ социалистическэ республика бүхэнэй тус бүриинь интересүүдтэй тудалдана.

СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэхи агууехэ амжалтануд большевистскэ партиин хүтэлбэри доро туйлагдаа.

Манай Эхэ ороной илагдашагүйн эшэ нүхэсэл, Советскэ Союзай арадуудай бэеэ даанхай байдалай ба саашадаа һалбаран мандалгын түшэг тулгуурине — СССР-эй арадуудай сталинска хани барисаае коммунистическэ парти саашадаа улам бэхижүүлхэ. Манайда арадуудай хани барисаанай бии ба бэхижэжэ байгаа сагта манай ороной арадууд сүлөөтэй ба илагдашагүй байха. Энэ хани барисаанай оршожо ба мандажа байхадань ямаршье дайсад бидэндэ аймшагтай бэшэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол Советскэ Союзай арадуудай саашадаа сүлөөтэй, тэгшэ эрхэтэ байхынь түлөө ба СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай улам ургаха ба бэхижэхын түлөө голосовалха байна.

Капиталистическэ оронуудта ангиин зүрилдөөнүүдэй улам бүри хурсадажа, ажалшадай ажаһуудалай интересүүдтэ ба эрхэнүүдтэнь буржуазин улам ехээр добтолжо байхадань, харин манайда, социалистическэ байгуулалтын условидо, социализмһаа коммунизмда дамжан оролгын условидо, арадай морально-политическэ нэгэдэл батажажа, социалистическэ демократи бүри ехээр һалбаран мандажа, ажалшадай политическэ эдэбхи хэшээлынь ургажа байна. Советскэ патриотизмын һайн һайхан идея хадаа хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенциие коммунизм байгуулагшадай нигта жагсаалта хүсэн түгэс арми болгон нэгэдхэнэ. Коммунистическэ общество байгуулха ябадалые хүтэлбэрилэн, большевигүүдэй парти болбол арад зоной коммунистическэ мэдэрэмжые эсэшэ сусашагүй өөдэнь үргэнэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлэй, манай социалистическэ демократиин ургаха ба батажахын түлөө, советскэ арадай саашадаа единэ ба нигта жагсаалтай байхынь түлөө голосовалха байна.

Советскэ Союз хадаа бүхы гүрэнүүдтэй эб найрамдалтай байха гэжэ ехээр оролдоно, дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Ленинско-сталинска сэсэн мэргэн гадаадын политика, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани харилсаанай түлөө тэмсэгшэ СССР-эй сэхэ шууд ба эрид шанга тэмсэл хадаа бүхы оронуудтахи хэдэн зуун миллион хүнүүдэй зүгһөө манай орондо дуратайгаар хандадаг ба дэмжэдэг ябадал хангаа. Нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр Советскэ Союз бата бэхи эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэнь бүхы оронуудай ажалшадай авангард болонхой.

Советскэ Союзай агууехэ үльгэр жэшээгээр зоригжон, Польша, Чехословаки, Венгри, Румыни, Болгари, Албани, Монгол Арадай Республика социализмын замда батаар ороо. Империалистическэ арьяатадые өөрынгөө оронһоо намнаад, арадай демократиин гүрэн — Хитадай арадай республика тогтооһон олон миллионно хитад арадай илалтань эб найрамдалай ба демократиин фронтые бэхижүүлхэ хүсэн түгэс фактор мүн. Германска демократическа республика тогтоолго хадаа Европодохи эб найрамдалай хэрэгэй маша ехэ илалта гээшэ.

Коммунистическэ парти болбол уласхоорондын хани харилсаанай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө саашадаа эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ. Энэ хадаа арадай демократиин оронуудтай ахадуугай холбоо барисаа батадхахын түлөө тэмсэхэ. Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлдэ түшэглэн, империалистическэ агрессорнүүдэй түсэбүүдые таһалдуулха, дайе зайсуулха ябадал болоо. Хоёр системэнүүдэй амгалан ёһоор мүрысэлгэдэ капитализмые социализмын илаха ябадал хангагдаха гэжэ советскэ арад гүнзэгыгөөр этигэнэ. Гэхэтэй хамта, эб найрамдалда дуратай манай орондо эсэргүү шэнэ дайе империалистнуудай хэрбээ үүдхээд байгаа һаань, эб найрамдалда дуратай бүхы дэлхэйн арадуудаар дэмжэгдэһэн Советскэ Союз ямаршье агрессорые һамна сохихо гэжэ советскэ хүнүүд этигэнэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол СССР-эй сталинска сэсэн мэргэн гадаадын политикын түлөө, арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдалай түлөө, эб найрамдал, демократи ба социализмын уласхоорондын фронтын үргэдэхэ ба батажахын түлөө голосовалха байна.

Оньһон нарин зэбсэглэлтэй, дүршэл түгэс командна составтай, морально-дайшалхы дээдэ шанартай, мүнөө үеын түрүү классна арми байжа дайнһаа гараһан манай алдарта Советскэ Арми хадаа советскэ арадай амгалан тайбан зохёон байгуулгын ажалые ба аюулгүй байдалыень найдамтайгаар хамгаална. Дайнай хойтохи жэлнүүдтэ Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой командна болон рядовой состав өөрынгөө дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлые таһалгаряагүй нарижуулан һайжаруулжа, зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ социалистическэ промышленностиин үгэдэг сэрэгэй дээдэ зэргын техникые шудалжа байна. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хадаа дэлхэйе эзэмдэлэн зонхилхоор забдагшадай ба алибаа агрессорнүүдэй һүрыень дарана. Советскэ арад өөрынгөө алдарта армида найдажа шадаха байна.

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй амжалтануудые коммунистическэ парти хангаа. Капиталистическэ оронуудай бии байһан сагтань СССР-тэ империалистическэ добтолгын аюулшье бии байха гэһэн Ленин ба Сталинай заабаринуудые хүтэлбэри болгон, коммунистическэ парти хадаа СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые улам улам бэхижүүлхэ зорилго урдаа табина.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхэдөө, һунгагшад болбол Советскэ Союзай хилэнүүдые саашадаа ямаршье дайсадай дабажа шадахаар бэшэ байлгахын түлөө, советскэ арадай туйлаһан амгалан тайбан байдал ба зохёон байгуулхы ажалые, манай социалистическэ Эхэ ороной интересүүдые һэрэмжэтэйгээр хамгаалагша Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй улам бэхижэхын түлөө голосовалха байна.

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) парти болбол советскэ арадай хүтэлбэрилхы хүсэниинь байжа, коммунизм тээшэ дабшаһан манай социалистическэ Эхэ ороной хүдэлөөе амжалтатайгаар ударидана, манай бүхы ажахын ба культурна байгуулалтые энэ агууехэ үг зорилгодо зорюулна. Ленин — Сталинай парти хадаа ажахын, культурын, наукын ба искусствын бүхы һалбаринуудай саашанхи хүсэтэ ехэ хүгжэлтые зоригжуулжа, эмхидхэжэ байна.

Арадай эрхэ сүлөө ба зол жаргалай түлөө, манай Эхэ ороной бэеэ даанхай байдалай ба һалбаран мандахын түлөө, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлэй бүхы шатануудта большевигүүдэй партиин амжалтануудые туйладаг байһан ушарынь юуб гэхэдэ, олон миллион советскэ хүнүүдэй творческо эдэбхи хэшээлые түшэг болгон, ниитэ зонтой холбоо барисаагаа эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлдэг, олониитын үгэнүүдтэ хододоо анхаралтайгаар хандалаг байгаа.

Манай ороной үмэнэ табигдаһан түүхэтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа манай хүгжэлтын гол условинуудай нэгэн болоогшо большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгые дэлгэрүүлгэтэй таһаршагүй холбоотой. Парти болбол манай хүдэлмэридэхи дутуунуудые бүхы партийна ба партийнабэшэ нүхэдэй зоримгойгоор элирүүлдэг ба тэдэниие усадхаха зам хараалдаг байхые туйладаг байха юм. Парти хадаа советскэ ба ажахын организацинуудай хүдэлмэри тушаа зүб шүүмжэлэлые дэмжэхэ ба дэлгэрүүлхэ, элирүүлэгдэһэн дутуу дунданууды зайлуулха бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ зорилго урдаа табина. Энэ хадаа манай бүхы хүдэлмэриин, манай бүхы коммунистическэ байгуулалтын үдэрһөө үдэртэ һайжархын ба улам ехэ амжалтануудые туйлахын тулада хэрэгтэй байна.

Коммунистическэ парти Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхээр алба хэжэ, советскэ арадай этигэл найдабари ба инаглан дурлалга туйлаа. Энэ этигэл найдабариень парти үндэрөөр сэгнэдэг ба үнэтэйдэ бододог байха юм. Советскэ арад саашадаашье этигэл найдабари үзүүлхэ байха гэжэ коммунистическэ парти бодоно.

Коммунистическэ парти хадаа арадай интересүүдэй түлөө тэмсэхэ үнэхөөр шадабаритай гэжэ тэрэнэй бүхы ажал-ябуулгань харуулна. Дарлалтада ба хүсэрхэлгэдэ эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй түлөө, социализмын түлөө хайшан гэжэ тэмсэхэб гэжэ Ленин — Сталинай партиин жэшээ дээрэһээ бүхы дэлхэйн ажалшад һургаал абана. Өөрынгөө хүсэндэ ба зүб хэрэгэй илан мандаха байһанда этигэдэг, өөрынгөө дайшалхы авангардые — большевистскэ партиие тойрон нигтаар жагсаһан, манай ороной арадууд Ленин — Сталинай хэрэгтэ хизааргүй үнэн байжа, ажалшадай агуухэ вождь нүхэр Сталинай сэсэн мэргэн ба шалгармал хүтэлбэри доро, бүхы дэлхэйн ажалшадта ерээдүйн арюун һайхан байдалай зам заана.

Коммунистическэ парти болбол Ленинэй мүнхэ хэрэгые гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ, өөрынгөө агуухэ вождь нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр советскэ арадые коммунизм тээшэ этигэлтэйгээр ба батаар хүтэлжэ ябана.

Манай Эхэ ороной саашадаа һалбаран мандахын түлөө, манай орон дотор коммунизмын илалтын түлөө тэмсэхын тулада, ССР Союзай Верховно Советтэ һунгаха һунгалтануудай болоходо коммунистическэ партиие тойрон, Советскэ Союзай арадуудай вождь ба багша нүхэр Сталиние тойрон бүри нигтаар жагсахыень бүхы һунгагшадые, эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдые, эрэгтэй, эмэгтэй таряашадые, Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдые, советскэ интеллигенциие Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет уряална.

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет болбол кандидадууд — коммунистнуудта голосуудаа үгэһэндөө адли тиимэ нэгэн һаналтайгаар, депутадуудта партийнабэшэ кандидадуудта голосуудаа үгэхыень бүхы коммунистнуудые уряална. Партийнабэшэ һунгагшад хадаа партийнабэшэ кандидадуудай түлөө голосовалһандаал адли тиимэ нэгэн һаналтайгаар Верховно Советэй депутадуудта кандидадууд — коммунистнуудта голосуудаа үгэхэ гэжэ коммунистическэ парти найдана.

Нүхэд һунгагшад! Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэгты!

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет болбол 1950 оной мартын 12-то бултадаа, нэгэн хүн шэнгеэр, һунгуулиин урнануудта ерэхыень бүхы һунгагшадые уряална. ССР Союзай Верховно Советтэ депутадуудые һунгаха хүндэтэ эрхээ ашаглаагүй нэгэшье һунгагша байха ёһогүй.

1950 оной мартын 12-ой үдэр хадаа Советскэ Союзай ажалшадай бүгэдэарадай һайндэр, Ленин—Сталинай партиие тойрон эдэнэй нэгэдэлгын ба эмхидэн жагсалгын демонстраци болог лэ.

ҺУНГАЛТАНУУДТА БУЛТАДАА ХАБААДАЯ!

Манай агууехэ Советскэ Эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Хүсэн түгэлдэр советскэ арад мандаха болтогой!

СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блок мандаха болтогой!

Байлдаануудта хатуужаһан советскэ арадай авангард, манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ, большевигүүдэй агууехэ парти, Ленин — Сталинай парти мандаха болтогой!

Коммунистическэ партиин ба советскэ арадай агууехэ вождь, багша, манай турэл нүхэр Сталин мандаха болтогой!

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитет.

Хитадай Арадай Республикын Арадай Центральна Правительствын Түрүүлэгшэ г-н Мао Цзе-дунай ба Гүрэнэй Захиргаанай Советэй Премьер, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Чжоу Энь-лайн хүндэлэлдэ И. В. Сталин обед үгэбэ

Февралиин 16-да, Кремльдэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Хитадай Арадай Республикын Арадай Центральна Правительствын Түрүүлэгшэ г-н Мао Цзе-дунай ба Гүрэнэй Захиргаанай Советэй Премьер, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Чжоу Энь-лайн хүндэлэлдэ обед үгэбэ.

Обед дээрэ г-н Мао Цзе-дун, г-н Чжоу Энь-лай, Зүүн-Хойтохи Правительствын Түрүүлэгшын Орлогшо г-н Ли Фу-чунь, СССР-тэ байгаа Хитадай Арадай Республикын Посол г-н Ван Цзя-сян, профессор Чен Бо-да, Синьцзянска Арадай Провинциальна Правительствын Түрүүлэгшын Орлогшо г. С. Азизов, г-нууд У Сю-чюань, Оу Ян цин, генерал Бянь Чжан-у, Ши Чжэ, Е Цзе-дун байлсабад.

Обед дээрэ советскэ талаһаа Н. М. Шверник, В. М. Молотов, Г. М. Маленков, Л. П. Берия, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Л. М. Кагановичч, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, А. Я. Вышинский, Маршал А. М. Василевский, М. А. Меньшиков, А. А. Громыко, В. А. Зорин, Хитадай Арадай Республикада байгаа СССР-эй Посол Н. В. Рощин, армиин Генерал С. М. Штеменко, генерал-полковник П. Ф. Жигарев адмирал И. С. Юмашев, Хитадай Арадай Республикада байгаа СССР-эй худалдаа наймаанай Түлөөлэгшэ В. П. Мигунов гэгшэд байлсаба.

Обед халаа халуун хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө. (ТАСС).

СССР-эй Верховно Советэй Президиумд[э]

Һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэ[гшэ]гү, али секретарь болбол 1950 оной феврал[иин] 18-һаа мартын 14 хүрэтэр гол хүдэлмэриһ[өө] сүлөөлэгдэхэ, тиихэдээ гол хүдэлмэриингөө га[зар]һаа салин хүлһэеэ абажа байха гэжэ СССР-[эй] Верховно Советэй Президиум 1950 оной фев[ра]лиин 16-най Указаар тогтообо.

СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Искусствын ба литературын онсо гайхамшаг зохёолнуудай түлөө Сталинска гурбадахи зэргын шангуудые бии болгохо тухай

СССР-эй СНК-гэй 1939 оной декабриин 20-[ой] № 2078, 1940 оной февралиин 1-нэй № 178 [...] СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1947 оной авгу[с]тын 27-ной № 3006 тогтоолнуудта нэмэлтэ бол[го]гон, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет болбо[л] искусствын ба литературын онсо гайхамшаг [зо]хёолнуудай түлөө тус бүри 25 мянган түхэриг[эй] хэмжээтэй Сталинска гурбадахи зэргын шанг[уу]дые бии болгохо гэжэ тогтообо.

Жэл бүхэндэ олгогдохо Сталинска гурбад[ахи] зэргын шангуудай тоо иимээр тогтоогдоо:

Хүгжэмэй талаар 8-һаа 12 хүрэтэр; уранзура[гай] искусствын талаар 4-һөө 7 хүрэтэр; архитектур[ын] талаар 2-һоо 4 хүрэтэр; театрально-драматиче[скэ] искусствын талаар 5-һаа 8 хүрэтэр; оперно [ба] балетнэ искусствын талаар 3-һаа 5 хүрэтэр; ки[но] искусствын талаар 4-һөө 6 хүрэтэр; уранһайхан [...] прозын талаар 5-һаа 8 хүрэтэр; поэзиин тала[ар] 3-һаа 5 хүрэтэр; драматургиин талаар 3-һаа 5 [хү]рэтэр; уранзохёолой критикэ ба искусство шэнж[э]лэлгын талаар 3 шангууд болоно.

Хитадай Арадай Республикы[н] посольстводо болоһон уулзалга

Хитадай Арадай Республикын Онсо ба Бү[рэн] эрхэтэ Посол г. Ван Цзя-сян хадаа Хитадай А[ра]дай Республикын Арадай Центральна Правите[льс]ствын Түрүүлэгшэ г. Мао Цзе-дун ба Хитад[ай] Арадай Республикын Гүрэнэй Захиргаанай Со[ве]дэй Премьер, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лайн хүндэлэлдэ февралиин 14-дэ у[ул]залга хэбэ.

Уулзалга дээрэ СССР-эй Министрнүүд[эй] Советэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин байлсаба.

Уулзалга дээрэ мүн СССР-эй Верховно Сове[дэй] Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник, СС[СР]-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлог[ш]нор, В. М. Молотов, Г. М. Маленков, Л. П. Бер[ия], К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Л. М. Кага[но]вич, Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, РСФСР-[эй] Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Б. Н. Чер[но]усов, СССР-эй Министрнүүд А. Я. Вышинск[ий], А. Г. Зверев, М. А. Меньшиков, В. С. Абакум[ов], К. П. Горшенин, С. В. Кафтанов, Б. П. Бе[щев], Е. И. Смирнов, И. Г. Большаков, Советскэ Со[ю]зай Маршал С. М. Буденный, СССР-эй Гадаа[дын] Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшонор А. А. Гром[ы]ко ба В. А. Зорин, Хитадай Арадай Республи[ка]лахи СССР-эй Посол Н. В. Рощин, СССР-эй Ве[р]ховно Советэй Президиумэй Секретарь А. Ф. Г[ор]кин, Адмирал И. С. Юмашев, ВЦСПС-эй Түр[үү]лэгшэ В. В. Кузнецов, Хитадай Арадай Респуб[ли]кадахи СССР-эй Торгпред В. П. Мигунов, олон[и]тын ба хэблэлэй түлөөлэгшэд наукын ба иску[с]стевонуудай ажал-ябуулагшад байлсаа.

Уулзалга дээрэ Хитадай талаһаа: Зүүн-Хойто[хи] Правительствын Түрүүлэгшын Орлогшо г. Л[и] Фу-чунь, профессор Чен Бо-да, Синьцзянс[ка] Арадай Провинциальна Правительствын Түрүү[лэг]шын Орлогшо г. С. Азизов, г. У. Сю-чюа[нь], Оу Ян-цин, генерал Ван Дун-син, Люй Лун, Ч[...] Янь-цин, Чжан Хуа-дун Гай Шу-фань, Не Чу[н]-юн, Ло Вэй гэгшэд ба Москвада байгаа Хитад[ай] Посольствын харюусалгата сотруднигууд бай[лса]ба.

Айлшадай дунда Чехословацка[й] Республик[ын] Посол г. Б. Лаштовичка, Корейскэ Арадай-Де[мо]кратическа Республикын Посол г. Дю Ен Х[а], Болгариин Арадай Республикын Посол г-[жа] С. Благоева, Румынска Арадай Республикын По[]сол г. С. Бугич, Венгерскэ Арадай Республик[ын] Посол г. А. Собек, Монгол Арадай Республик[ын] Посланник г. Н. Идамжаб, Албаниин Арадай Ре[с]публикын Посланник г. В. Натанаили, Германс[кэ] Демократическа Республикын Дипломатиче[скэ] миссиин Толгойлогшо г. Р. Аппельт, Поль[скэ] Республикын Хэрэгүүдэй Сагзуурын Этигэмж[этэ] Г. Я Замбрович, тэрэшэлэн дурсагдагша орон[уу]дай посольствонуудай ба миссинүүдэй гэш[үүд] байлсаба.

РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерстводэ

РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерство хадаа [...] мүрэнэй флодто хүдэлмэрилдэг залуушуулые һ[ур]гахын тула хүдэлмэришэн залуушуулай до[лоон] жэлэй һургуулинуудые гол мүрэнэй судноную[д] тогтолог пунктнуудта эмхидхэхэ тухай шиидхэб[ари] гаргаба.

Тэнлэ һуралсалайнь жал ноябриин 1-һээ ма[й] хүрэтэр байха болоно.

Урал ба Сибирьтэ ургуулагдаха томо шэниисэ

Энэ хабар Челябинска ба Курганска обла[сть]нуудай колхозуулай хэдэн мянган гектар поли[] рэ «Искра» гэжэ шэнэ сортын үндэр ургасата [шэ]ниисэ таригдахаар хараалагдаба. Энэнь Челяб[ин]ска гүрэнэй селекционно станциар бии болгогд[оһон] «Искра» шэниисэ молтогтоо хадын молого талын[] бусад районуудта һайн ургаса үгэнэ.

[Па]ртийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ

* * *

(Түнхэнэй аймагай 25-дахи партийна конференци дээрэһээ)

* * *

[Тү]нхэнэй аймагай ээлжээтэ пар[тийн]а конференци гурбан үдэр [үр]гэлжэлбэ. Энээнэй хоёр үдэр [...]нь партиин айкомой тоосоото [элид]хэл зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. [П]артиин айкомой тоосоон тушаа [...] хэлэхые 57 делегадууд бэшүүл[эһэн б]аад, 41-нь үгэ хэлэбэ. Ганса [...]ше баримта хадаа конферен[циин] хабаадагшадай үндэр элэбхи [...]й гаршална. Тон үсөөхэн тоото [...]үдһээ бэшэниинь бултадаал [...]саар, принципиальнаар үгэ хэ[лэһэ]н байһад. Тэдэнь хадаа ажа[хын] ба культурна байгуулалтые [хү]тэлбэрилхэ, партийно-политиче[скэ] хүдэлмэрие дэлгэрүүлхэ та[лаар] партиин айкомой хүдэлмэри[дэ] байгаа дутуу дунданууды[е] [боль]шевистскээр шүүмжэлбэ.

[П]артиин айком болбол конфе[ренци] дээрэ гол түлэб 1949 он соо [...] хүдэлмэриингөө түлөө тоосо[жо] байна. Аймагай ажахы ба [куль]турын шухалын шухала һал[баран]уудта үнгэрһэн жэлэй дүн [...] тиимэ һүрхэй һайн бэшэ. Ай[магай] бүхыдөө малажалые хүгжөөхэ [түсэ]бөө нэгэшье түрэлэй малаар [дүүргэ]эгүй, зүгөөр, энэ оной январь [...] үбэлжэлгые хангалтагүйгөөр [...]хэһэн дээрэһээ хэдэн олон [кол]хозуудта нилээд олон толгой [мал] үхэһэн байна. Агротех[никы]е сахидаггүй ба полинуудынь [...] үбһэ хамхуулда дарагдадаг [...]н дээрэһээ олонхи колхозууд [...] 1949 он соо ургаса багаар аб[...]. Тус аймаг таряа гүрэндэ ту[шаа]ха түсэбөө дүүргээгүй. 1950 [...] тариилга хэхэ үрһөөр мүнөө [...]өө хүсэд хангаагүй байха юм.

[Ай]магай промышленностиин [предп]риятинууд, нэгэ артельһээ [бэш]эниинь, 1949 оной үйлэдбэриин [прог]раммые дүүргээгүй. Коопера[тивна] худалдаа наймаа эмхидхэхэ [хэр]эгтэ, элүүрые сахилгын, арадай [гэгээ]рэлэй хэрэгтэ, культурно-га[гээр]элэй эмхи зургаануудай хү[дэлм]эридэ ехэнүүд дутагдалнууд [...].

[Ажа]хы ба культурые хүгжөөн [хүгж]үүлгын гол показательнуудаар [Түнхэн]эй аймаг болбол гээгдэнги [аймаг]удай нэгэниинь байба.

[Энэ] байдалай шалтагаанууд [...] айкомой тоосоото элидхэл [...]ээрээ өөрыгөө шүүмжэлхэ [...]элэгдэһэн ба делегадуудай [үгэ] дотор дүүрэнээр элирүүлэг[дэһэн] байха юм.

[Ажа]хын ба советскэ органуудые зүбөөр хүтэлбэрилхэ

[ВКП](б)-гэй айком болбол ажа[хые] хүтэлбэрилхэдөө ехэнүүд ал[дуу] ба дутагдалнуудые гаргалаг [...]. Гүрэнэй ба ажахын органуу[дые] хүтэлбэрилэгшэдэй урда хүсэд [...] табидаггүй, харюусалгыень [...]лхын оронда тэдэнэй муу [хүдэл]мэридэ хамааргүйгөөр ханда[жа], тэдээнэй оронд өөрөө хүдэл[мэрил]дэг байгаа. Тэд, эгээн гол [дута]гдалынь гэхэдэ,—партийно-эмхид[хэлэй] ба партийно-политическэ хү[дэлм]эрие дээшэлүүлхэ тухай, эхин [парти]йна организацинуудые бэхи[жүүлх]э тухай, колхозуудай, пред[прият]инуудай, эмхи зургаануудай [яб]уулгын түлөө тэдэнэй ха[рюусал]гые ба үүргые хүшэлүүлхэ [тухай] партиин айком һаналаа ба[гаар] табидаг байба.

[Ай]комой тоосоото элидхэл дотор, [хэ]дэн делегадуудай хэлэһэн [үгэ]н дотор аймгүйсэдком ба тэ[рэнэй] таһагуудай хүдэлмэри ту[хай] тон бирагүйгөөр хэлэгдэһэн. Аймгүйсэдкомой аппарат, [...] түрүүлэгшэ нүхэр Атуевһаа [...], эршэ зориггүйгөөр хүдэл[дэ]дэг, асуудалнуудые опера[тивна]аар шиидхэдэг байна. [...], аймгүйсэдкомдохи байла[...]ид шуут заһажа. тэрээ[...]парадай ёһотой һайнаар ху[...]рилгые хангахын оронд [парти]ин айком болбол хүнгэн хар[...] мүнөөшье болотор ябажа [...] гэха гү, али ажахын хэдэн [...] асуудалнуудай оперативна [...]хэлгые өөртөө даажа абана. [Тии]гээд байхадан айком болбол [парт]ийно-политическэ хүдэлмэри[дэ] анхаралаа холодуулна.

[Айм]гүйсэдкомой хүдэлмэриин [...]е элирхэйлэн харуулһан [...] нэгэн аягүй ушар конферен[ци дээ]рэ тодорбо. Дзержинскиин [нэрэмж]этэ колхозой жэлэй тоосоое [...]а үзэһэн бэеэрээ, «севооборо[тые] нэбтэрүүлхэ, агротехникые [...]лүүлхэ, полинуудай ургасые [...]үүлхэ» гэжэ түб колхозой [хүтэлбэ]рилэгшэдые уялгалһан тог[...] аймгүйсэдком гаргаһан бай[...]. [Тии]гээд, Дзержинскиин нэрэм[жэтэ] колхоз хадаа үндэр үндэр ха[...]нуудтай газарта байһан ту[лада] ...

ладаа таряанажалые оройдоо эрхилдэггүй байна. Энээн тухайнь аймаг соохи хүн зон бултадаа мэдэхэ байха юм.

Аймгүйсэдкомой хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые шүүмжэлхэ зууруа конференциин делегадууд болбол аймгүйсэдкомой ба тэрээнэй таһагуудай хангалтагүй хүдэлмэрие тэсэжэ байдаг ба эндэхи хэрэгые һайжаруулха эрид хэмжээ абадаггүй тулалаа партиин айком тэрэ дутагдалнуудай түлөө зэмэтэй гэжэ конференциин делегадууд зүбөөр зааба.

2. Партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэрие дээшэлүүлхэ

Партиин айком болбол партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэридэ һаналаа багаар табидаг тухайнь тоосоото элидхэл доторһоошье харагдаха байба. Элидхэл соо эдэ асуудалнуудта зорюулагдаһан бүлэгүүд болбол ажахын асуудалнууд тушаа бүлэгүүдтэ эхэлдээ һураггүй муугаар ба багаар хэлэгдэһэн, һураггүй балар жэшээ баримтануудтай байба. Гэбэшье, делегадууд үгэ хэлэхэдээ партийно-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудые түрүүшын ээлжээндэ табяа.

Имагта партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин һула байһан дээрэһээ аймагай ажахы ба культурын хүгжэлтэдэ иимэ ехэ дутагдалнууд гарана гэжэ үгэ хэлэгшэд зүбөөр тэмдэглэбэ.

Зарим эхин парторганизацинуудай, зарим партийна группануудай һайн хүдэлмэри тухай элидхэл соо хэлэгдэһэн байгаа. Гэхэтэй хамта, эдэ жэшээнүүд ябууд зуура, халирхайгаар харуулагдаһан байна. Энээн дээрэһээ бодожо үзэхэдэ, партиин айком болбол эхин парторганизацинуудай хүдэлмэрие һайса мэдэдэггүй. тэдээнэй һайн дүй дүршэлые шэнжэлдэггүй ба ниитэлдэггүй, эхин парторганизаци бүхэнние хүтэлбэреэрээ хангажа шададаггүй гээшэ ха гэжэ һанагдахаар болоно.

Хэдэн олон партийна организацинуудта суглаанууд саг соогоо үнгэргэгдэдэггүй, хэрбээ үнгэргэгдэдэгшье һаа, партиин айкомой дурадхаһан асуудалнууд гол түлэб тэдэ суглаанууд дээрэ табигдалаг. Тээд колхоз, предприятиин ажабайдал ба хүдэлмэри тухай шухала асуудалнууд суглаан дээрэ хэлсэгдэнгүй үлэшэдэг. Нилээд олон коммунистнууд партийна ажабайдалда элэбхитэйгээр хабаадуулагдадаггүй. Жэшээлхэдэ «Улаан шуһата» колхозой парторганизацида 23 коммунистнууд тоологдолог аад, оройдоо 10 — 12 коммунистнууд партийна даалгабари дүүргэдэг. Суглаанууд дээрэ тон үсөөн коммунистнууд үгэ хэлэдэг.

Партиин айкомой тоосоото элидхэл тушаа эхин парторганизацинуудай олон секретарьнууд үгэ хэлэа. Тэдэ бултадаа шахуу айкомһоо ба тэрээнэй таһагуудһаа хүдэлмэридөө туһаламжа абаагүйбди гэжэ хэлэбэд. Зарим колхозуудаар (Молотовой, Дзержинскиин нэрэмжэтэ) партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд тон үсөөн ябадаг.

3. Хинаха эрхээ бэелүүлхэ

Һая боложо үнгэрһэн тоосоото һунгуулиин партийна суглаанууд дээрэ 14 парторганизацинуудта партбюро ба секретарьнуудайнь хүдэлмэри хангалтагүй гэжэ сэгнэгдээ һэн. Үлэгшэ парторганизацинуудта ехэнүүд дутагдалнууд элирхэйлэгдэһэн байгаа. Колхозно парторганизацинуудай олонхинь ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгын хойноһоо хиналта табидаггүй, колхозуудтахи ажал хэрэгтэ һулаар нүлөөлдэг гэжэ сэхэ фуурь хэлэхэдэ болоно. Хэдэ хэдэн колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Устав мүнөө хүрэтэр эбдэгдэһээр. Зүгөөр колхозно парторганизацинууд эдэ баримтануудые тойрожо гарадаг, Устав эбдэгшэдые элирхэйлдэггүй байна. Тиигээд Уставые колхозуудай түрүүлэгшэд диилэнхидээ эбдэдэг байба.

Энээн тушаа иимэ нэгэ жэшээ харуулая. Гүрэнэй зөөрие үриһэн, гэрючи хуули бусаар гаргашалһан, колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэдэг байһан Кыренэй МТС-эй директор Тулуев тухай партиин айкомой тоосоото элидхэл ба делегат нүхэр Домышевой үгэ дотор хэлэгдэһэн байгаа. Тиигээд энэ МТС-эй парторганизациин секретарь нүхэр Маланов конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ бүгэдэдэ мэдээтэй эдэ баримтануудые арсажа. би хадаа МТС-эй директорэй тиигэжэ ябаһаниие мэдэнэгүйб, харин Тулуевые гэмгүй һайн хүдэлмэрилэгшэ гэжэ тоолоноб гэжэ мэдүүлбэ. Иимэ үгэнүүдые дуулаад байхадаа конференциин делегадууд ехээр гайхалсаһан байха юм.

4. Идеологическа хүдэлмэрие шангадхаха

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Дармахаев, Осоавиахимай нэрэмжэтэ колхозой—нүхэр Шобосоев, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой—нүхэр Храмцов ба бусад делегадууд болбол идеологическа хүдэлмэриин асуудалнуудта ВКП(б)-гэй айкомой тон дутагдалтайгаар анхаралаа хандуулдагыень гэршэлһэн баримтануудые үгэнүүд дотороо хэлэбэд.

Эмхидхэгдэһэн политһургуулинууд ба кружогуудай нилээд олониинь оройдоошье хэшээлээ ябуулдаггүй гү, али таһалгаряатайгаар үнгэргэдэг байна. Партиин айком болбол бэеэ даан һуралсажа байгаа коммунистнууд ямараар һуралсанаб гэжэ шалгадаггүй. Тиин болдото дээрээ марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даан шудалагшад гэжэ тоологдолог нүхэдэй олониинь һуралсадаггүй, ажабайдалһаа гээгдэнхэй, даажа байгаа ажал хүдэлмэреэ диилэжэ шадахаяа болижо байна.

Тон һүүлэйн үедэ, һунгуулиин кампанитай дашарамдуулан, арад зоной дунда олониитын-политическэ хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ гээд делегадууд зүб хэлэбэд. Тиинһэн мүртөөшье агитаторнууд холын фермэнүүд ба участогуудта үсөөн ошолог. Арад зоной дунда научно-гэгээрэлэй пропаганда тон һула ябуулагдана.

5. Кадрнуудые большевистскээр хүмүүжүүлхэ

Кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха ба большевистскээр хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал конференци хандуулба. Партиин айком болбол зарим ушарнуудта кадрнуудые буруугаар шэлэдэг, харюусалгата тушаалнуудта шалгагдаагүй хүнүүдые дэбжүүлдэг, тиигээд тэдэнь даалгагдаһан хэрэгые доройтуулдаг байгаа. Гол дутагдал гэхэдэ — айком болбол хүдэлмэридэхи дутагдалнуудтаа тэсэшэгүйгөөр хандаха үзэлөөр, партийна ба гүрэнэй жаяг заршамые нарин шангаар сахиха үзэлөөр кадрнуудые хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие хангалтагүйгөөр ябуулна.

* * *

Конференци болбол тэмдэглэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абахыень ВКП(б)-гэй айкомой шэнэ составта заагаад, партийна организациин саашанхи зорилгонуудые тодорхойлбо.

* * *

ВКП(б)-гэй айкомой шэнэ составые һунгахадаа конференци тон ехэ эрилтэтэйгээр ба принципиальнаар ханлаба. Делегацинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ, һүүлээрнь партийна конференци дээрэшье, партийна органдо һунгаглаха ба областной партийна конференциин делегациин составта һунгагдаха кандидатура бүхэн бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдэбэ. Өөрынгөө нэрые гутааһан гү, али партиин табиһан зорилгые бэелүүлжэ шадахагүй гэжэ өөрыгөө харуулһан хүнүүдэй кандидатура эрид болюулагдадаг байба. Гэхэтэй хамта, зүбшэн хэлсэгдэһэн ба дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө делегадууд эбтэйгээр голосовалаа.

Конференциин һүүлээр болоһон айкомой пленум ВКП(б)-гэй айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр А. В. Зубакиниие, хоёрдохи секретарьнуудаар нүхэд Ц. Д. Бельгаевые ба С. Ж. Тахановые һунгаба.

Областной партийна конференцидэ шиидхэхы голостой 11 делегадууд ба зүбшэхэ голостой нэгэ делегат һунгагдаба.

Аймагай партийна конференци нүхэр И. В. Сталинда баярай телеграммые ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаба.

РАДИОУЗЕЛ ЛЕКЦИНҮҮДЫЕ ДАМЖУУЛНА

[...]гын (Хори) колхоз хоорон[...] [радио]узел сомоной[н]гоо табан [...]нуудые хангана. Тэндэһээ [...] политическэ ба естественно-[научна] темээр элидхэл ба лекци [...] хододоо дамжуулагдадаг байна. Тус радиоузелһаа ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын уялгые дүүргэгшэ нүхэр Агильдин һаяхан «марксизм-ленинизм шажан тухай» гэһэн тематай лекци дамжуулаа. Мүнөө үдэр бүхэндэ һунгалтануud тухай материалнууд радиогоор дамжуулагдажа байна.

Б. Намжилон.

Һунгуулиин № 42 участогто.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу һунгагшад В. Шабаев, (Сельхозтехникумэй студент), В. Подлийский, В. Баулин, Ю. Горбунов, В. Дудкин (№ 68 һургуулиин 10-дахи классай һурагшад) Сталинска Конституциие шудалжа байна.
М. Минеевэй фото.

Республикамнай һунгалтануудта бэлэдхэжэ байна

☆ ☆

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Һаяхан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй ябаса тухай Пригороднэ райгүйсэдкомой түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ нүхэр Ф. Ванинай элидхэлые заседани дээрээ дуулаба.

Пригороднэ районой ажалшад, бүхы советскэ арадгаяа хамта, болохоёо байгаа һунгалтануудта политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда бэлэдхэжэ байна.

Гэхэтэй хамта, Пригороднэ райондо һунгалтануудта бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии гэжэ Верховно Соведэй Президиум тодорхойлоо. Һунгуулиин олохон участогуудай гэр байранууд үшөө түхеэрэгдөөгүй, зарим Участково комиссинуудай хүдэлмэрилхын тулада һайн услови бии болгогдоогүй байна. 28,31-дэхи участогуудай байра соо лозунг, плакат, газетэ, журналнууд болон һунгалтануудта хабаатай литература үгы. Һунгуулиин 23, 25, 26-дахи участогуудай хаанашье байратай байһыень олохо аргагүй. Юундэб гэхэдэ, тэдэндэ ошохо зам стрелкэнүүдээр заагдаагүй байна. Һунгагшадай гэр гэртэнь ябажа ба агитпунктын дэргэдэ агитаци хэлгэ һула.

Февралиин 13-да һунгагшадай списогүүдые шалгажа үзэхэдэ, хэдэн арбаад хүнүүдэй фамили, нэрэ, обогые оройдоо списогтэ оруулаагүй гү, али алдуутайгаар оруулһан байба. 1932 ондо түрэһэн һунгагшадай түрэһэн һара ба үдэр бэшэгдээгүй байгаа.

Дутуу дунданууды түргэнөөр усадхажа, эмхидхэлэй-техническэ хүдэлмэрие үндэр хэмжээндэ табиха гэжэ Пригороднэ райсоведэй гүйсэдкомые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалба. Гражданинуудай гомодолнуудые хаража, шалгажа үзэхэ ябадалда онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй гэжэ заагдаа.

Гадна, һунгуулиин Участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэр ба секретарьнарай инструктивна зүблөө үнгэргэжэ, тэрээн дээрэ СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй эмхидхэлэй-техническэ хүдэлмэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гэжэ дурадхагдаба.

Холын нютагай агитаторнууд

Утаата Далахайн сомон Закаменай аймагай эгээл холын сомон юм. Тэндэ мүнөө 16 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Багшанар М. Намсараева, Д. Раднаева гэгшэд агитаци эрхимээр хэнэ.

Тус сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Боржонова ажалдаа мүн лэ үнэн сэхээр хандана. Агитатор Д. Порхоев гэгшэ Оронгодой гэжэ холын нютагтахи малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэрие таһалгаряагүйгөөр ябуулна.

Б. Шоёнов.

☆

Агитационно хүдэлмэриин хронико

◆ **Зүблөөн болобо.** Яруунын Эгэтын сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо агитаторнуудай зүблөөн болобо. Агитаторнууд нүхэд Баяндуев, Батуев, Цыдыпов, Таркунаев гэгшэд һунгагшадай дунда ябуулдаг агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хэлэжэ үгэбэ.

◆ **Эрхим агитаторнууд.** Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй сомоной долоон жэлэй һургуулиин дэргэдэхи агитколлективэй эрхим агитаторнууд нүхэд Аюров ба Дандаров гэгшэд һунгагшадай дунда ниито-ойлгууламжын хүдэлмэрие шадамар бэрхээр ябуулдаг юм. Тиихэдэ тэдэнэр һунгагшадай списогүүдые табилсаад, мүнөө һунгагшадай нэрэ, обогой, фамилиин хэр зүбөөр бэшэһэниие шалгалсажа байна.

◆ **Һайн бэлэдхэл.** Байкало-Кударын аймагай һунгуулиин бүхы участогуудта һунгуулиин болохо гэрнүүдтэ кабинанууд ба урнануудые түхеэрэлгэ дүүргэгдэбэ. Һунгагшадай списогүүдые шалгалга һайтар ябуулагдана.

◆ **Агитпунктда.** Һунгуулиин 91-дэхи Сосново-Озерскын участогай агитпунктда һунгагшад олооороо сугларжа, Сталинска Конституци, һунгуулиин хуули, уласхоорондын байдал тухай һонирхолтой лекцинүүдые шагнанад. Агитпунктые даагша нүхэр Цыдыпов һунгагшадта хэдэн концерт харуулгые эмхидхэбэ. Эндэ һунгагшадай асуудалнууд ба һанамжа дурадхалнуудаа бэшэдэг дэбтэр бии. Справочна столой хажууда саг үргэлжын дежурна хүн байдаг.

Гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда агитационно хүдэлмэри яажа ябуулагданаб

Заиграйн аймагай һунгагшадай дунда ябуулагдажа байгаа агитационно-пропагандистска хүдэлмэриин далайса үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ. Бидэнэр түрүүшынхеэ һунгаха залуушуулай ба гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулгада тусгаар анхаралаа табинабди. Юундэб гэхэдэ, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болбол гэрэйнгээ ажалда болон үхи хүүгэдтэеэ баригдажа, ниитын газарнуудта ошожо, элидхэл ба лекци, хөөрэлдөө ба уншалга шагнаха, кинокартина хараха болон экскурси гэхэ мэтэдэ ябаха арга багатай байна.

Горхоной депогой эхин парторганизаци һунгагшад—гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда агитационно хүдэлмэрие илангаяа һайнаар үнгэргэнэ. Парторганизациинь секретарь нүхэр Пакулов юм. Эндэ 35 агитаторнууд арба арбан айлнуудые даажа абаад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр өөһэдынгөө участогууд дээрэ 6—7 хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө, агитаторнууд Яковлев, Чекардин, Филиппова гэгшэд — 12—15 хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Агитатор-комсомолка Вера Филиппова гэрэй эзэн эхэнэрнүүдтэй үнэн зүрхэнһөө, тон һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые нилээд олоор үнгэргэбэ. Тэрэ хадаа һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримые эхэнэрнүүдтэ һайнаар ойлгуулаа. Мүн СССР-эй арадуудай хани барисаан тухай, манай гүрэнэй байгуулалта тухай, Сталинска Конституци тухай, СССР-эй гражданинуудай архэ ба уялганууд тухай, уласхоорондын байдал тухай, Хитадтахи событинууд тухай, хилын саада тээхи эхэнэрнүүдэй байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

Нүхэр Филипповагай хөөрэлдөө үнгэргэхэдэнь гансахан залуушуул бэшэ, мүн 60—70 наһатай хүгшэд ерэлэг. Тэдэнэр манай арадай ажабайдал ба хүдэлмэридэ хамаатай бүхы асуудалнуудые, капиталистическэ оронуудтахи байдалые һонирхожо асуудаг, гадна хаанта засагай үедэ харанхы манан соо төөрижэ ябаһанайнгаа тухай өөһэдөөшье хэлэжэ үгэдэг байнад.

Тиимэһээ нүхэр Филипповагай һонин хөөрэлдөөнүүд һуни орой болотор үргэлжэлдэг. Вера Филиппова болбол өөрынгөө һунгагшад—эхэнэрнүүдые абаашажа, хоёр удаа кинокартина харуулһан ба тэдэ кинокартинануудай удхые бултадаа зүбшэн хэлсэһэн байгаа. **Агитатор Филиппова** зарим эхэнэрнүүдые агитпунктда абаашажа, хайшан гэжэ һунгаха тухай хэлэжэ үгэһэн байна.

Иимэ һайнаар хүдэлмэрилдэг тулалань һунгагша эхэнэрнүүд нүхэр Филипповае эгээн хүндэтэй айлшамнай гэжэ хүлеэжэ байдаг.

Мүн агитатор Постникова һунгагшад-эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэреэ һайнаар ябуулдаг. Тэрэ хадаа 13 удаа хөөрэлдөө үнгэргэһэн, газетэ, журнал болон уранһайханай номуудые һунгагшадтаа уншажа үгэдэг байна.

Эхэнэрнүүдтэ зорюулан «Советскэ һунгуулиин хуули», «Советскэ патриотизм» гэһэн лекцинүүдые нүхэр Постникова уншаа.

Гэхэтэй хамта, энэ парторганизациин агитаторнуудай зарим нэгэниинь мууса хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, агитатор Белова участок дээрээ үсөөн гарадаг, һунгуулиин хуулиие өөрөөшье хүсэд һайн мэдэхэгүй байна.

Парторганизациин секретарь нүхэри Пакулов эрхим агитаторнууд Филиппова, Постникова гэгшэдэй дүй дүршэлтэй бүхы агитаторнуудаа танилсуулжа, тэдээниие бултыень һайнаар хүдэлмэрилүүлдэг болохо ёһотой.

Н. Шергин,
ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Хоца НАМСАРАЕВ

Эжэл гурбан нүхэд*)

Арсалан хүбүүн Барс нохой хоёр улам саашаа ябаха бүреэ зориг ороно хэбэртэй. Улам бүри шумууһан түргэн болоно. Нэгэ үндэр, үсхэн модотой буртаг хярые дабажа үнгэрбэ. Үшөө саашаа ябажа, орьёл торьёл шулуун, саба жалга болоһон баһа нэгэ хяра өөдэ үгсэн ябана. Тиигэжэ ябаха зуураа Арсалан мүн лэ олон юумэ бодожо эхилбэ. «Одоол энэ хярын ара үбэр хоёрой али нэгэндэ тэрэ шоно нүхэтэй байжа болоо ёһотой. Морхонсой хурьгыемни амидыгаар нүхэн дээрээ абаашажа, гүлгэдтөө үгөөд, мал барихыень һурган, һаадхуулжа байна аабза, муухай хара боохолдой газари. Хурьганайнгаа амиды байхада хайшан гэжэ үрдижэ, аминиень абарха гээшэбиб. Түрэмэр шоно нүхэн дээрээ айхабтар аюултай байдаг юм гэжэ Мишын баабай, Үлзытын аба хоёр нёдондо хабар хөөрэлдэжэ һуугаа бэлэй. Хэрбээ Барс бидэ хоёрой ойлгомторгүй нүхэн дээрэнь гэнтэ ябашоо һаамнай, гүйжэ ерээд, барижархихагүй аа гү? Хэрбээ тэрээнэй гэнтэ гүйжэ ерээ һаань, хэр үрдижэ буудаха гү, али хутагаараашье һаа хадхажа шадаха гээшэбиб? Үгы даа. Барс нохоймни туһалха хаям. Тиимэ бэлээр тэрэнэй аманда орохогүй ёһотойб», — гээд һанаагаа заһана.

Иигэжэ өлдэб үнгөөр бодожо ябатарнь, гэнтэ хажууһаань, нэгэ томошог юумэ хэбэртэй, нашагархай ташагархай буужа, модо, гэшүүһэн няр-тар гэлдэжэ хухарнад. Тиигээд тэрэ дары юуншье абяа анир гарахаяа болишобо. Арсалан эхэл залд гэжэ, мүнөөхи шоно гүйжэ ерабэ гээшэ гү гэжэ буугаа тэрэ зүг уруунь тодхоод орхиһон байгаа. Хажуудань Барс нохойнь һүүлээ хабшаад, нюрган дээгүүрхи үһэ нооһоёо эрзылгэн, шэхээе хулмайжа, баһал залд гэжэ жагшаһэн янзагай, тэрэ зүг уруу хараад, аман соогоо аалиханаар хэрхирэн, нэгэ удаа һугшаржархина.

Эдэ хоёр дайсантай тулалдахаар бэлэн нилээд удаахан нэгэшье хүдэлэнгүй, нэгэшье абяа гарангүй зогсоһоной һүүлдэ гэнтэ харан гэхэдэнь, буртагай забһарта, ойрохон, архагар ехэ эбэртэй хүрин буурал юумэ зогсожо байхыень Арсалан обёоржорхибо. «Зай байза, энэмни юун гээшэб, эбэртэй шоно сохом ябадаггүй ёһотой, хай энэмни гүрөөһэн гү, али буга байгаа гээшэ ха. Юуниншье болог, буудажархиха юм байна гэжэ бэлдээд байһан буугаа тэрэ дороо хасартаа абан шагаажа, шабхаяа арай даран алдатараа гэнтэ һанана. «Байза, өнэмни болохогүй хамнай. Хабар, зунай сагта арьяатан амитанһаа бэшэ ан гүрөөһэ алажа болохогүй гэһэн дээдэ газарай тогтоол байха бэлэйл»,—гэжэ зуг татаад орхино. Энэ үедэнь мүнөөхи хүрин буурал амитаниинь саашаа мүн лэ нашагархай ташагархай буугаад гүйшоо һэн. Барс нохойнгоо тэрэнэй хойноһоо даб гэжэ һамнахаар забдахадань, Арсалан аалиханаар зандаран, хорижо болюулна.

Тиигээд һүүлээрнь Барс нохойнгоо зүрхэлиг зориг һайтай, ямаршье дайсанай добтолон ерээ һаа тулалдахаар бэлэн байһандань ехэ урмашана. Нэгэ гараараа нохойнгоо үргэн дороһоонь үргэжэ, нүгөө гараараа жорногорхон хоншоорынь эльбэн эрхэлүүлнэ. «Зай, иигээд хоюулан Морхонсой хурьгаяа нэхэжэ, хаана байһан газарһаань хүсөөд, тэрэ абаашаһан арьяатан шоныень алажа, Морхонсойгоо амидыгаар гэртээ абаашахабди, зай гү?»—гээд дуугарна. Барс нохойнь «тиихэбди» гэжэ баяртайгаар зүбшөөһэн шэнги, һүүлээ нэрэ һурагүй годолзуулан эрхэлнэ. Тиигээд мүнөө мүшхэжэ ябаһан шонынгоо мүрые унхидан, Арсалан хүбүүгээ газаршалжа, саашаа хоюулан урда ёһоороо шамдуухан ябанад.

V.

Шандагатын буурал гэжэ анханһаа нааша ангуушадай нэрлэдэг нилээдгүйхэн үндэр хада хэдэн дабхар хүтэл хярануудай саана тобойжо харагдадаг байгаа. Энэ хадын үбэр хормойһоо эхилээд, тээ тэг дундань хүрэтэр бүтүү хара буртаг шэрэнги үргэлжэлнэ. Тэндэһээ дээшээ бага һиирэг арюун гэхээр болобошье, бүлэг ябган сагдуул, зүйр хара нарһан болохо юм. Эгээл тэндэ дээрэһээ уруу хаха сохижо бууһан түргэн хобдол саба жалга харагдана. Тэрэ жалгын зүүн эрьедэ, тээ доогошогуур, улаан шара эльһэн дошо уруугаа һамбайтана. Энээнэй ара гэзэгэдэнь хангагар ехэ нүхэн сооногтон байгаа һэн. Энэ нүхэнэй оршон тойрон шандаганай сагаан тараг нооһон, шонын хөөбэр, гүрөөһэнэй һорһон, баһа хоёр үзүүрһээнь химэлжэрхиһэн сэмгэнэй нюсэгэн яһанууд, һээр, нюрганай араг гэхэ мэтэ юумэнүүд таража хэбгэнэд.

Мүнөө эльһэн дошо дээрэ шонын боро хүхэхэнүүд зургаан гүлгэд обооролдон хэбтэнэ. Тэнгэриин үнгэ бүришье харлажа, һалхин хүдэлбэ хэбэртэй. Ойн модон зэбүүн муухайгаар хүүежэ эхилбэ. Эдэ гүлгэдэй зөөлэхэн бөөхэлтэнги нооһоной һорьмойнууд һалхинда үлеэгдэн хүдэлхэдэнь, тэдэнэр ашаархаһан хэбэртэй, зариманиинь нүхэ уруугаа ороно, нүгөө зариманиинь согсойлдон һуугаад, эбһээлэлдэн гиипалдана.

Эдэнэр хадаа юрэ ажаглахада, ехэл уйдхартай юм шэнги гү, али ехээр гэдэһээ үлдэжэ үлбэртэшэһэн юм шэнги бэлэй. Гэнтэ эдэнэр һархагашалдан, һүүлээ годогонуулжа, урда хоёр хүлөөрөө дэбхэрэлдэшэбэ. Тугаар нүхэндөө орошоһон гүлгэдынь баһал нүхэнһөө гүйлдэжэ гараад, бэшэнтэеэ адли дэбхэрэлдэнэ.

Удабашьегүй, эдэнэй эхэ шоно мүнөөхи Морхонсой хурьгые шэлэ хүзүүн дээрэһээнь шагтайтар зуугаад, тэндэ ойрохон байһан нарһан сагдуул, абар-табар тэрэнгиин забһарта зогсон, гүлгэдөө хаража байһанаа, аалиханаар гүлгэдтөө дүтэлэн ерэнэ. Гүлгэдынь урдаһаань, угтан, эхынгээ зуугаад ерэһэн хурьганда, табихын забдагүй, зүг буханһөөнь агсан аһашанад. Эхэ шононь мүнөө хурьгаяа гүлгэдтөө хаяжа үгөөд, хаража байна.

Морхонсой хурьган шонын аманда үни удаан хазуулжа, хэдэн удаа һэжүүлжэ дүтгарагдаһандаа харанхалан бүглэршэһэн байгаа. Тиигээд нилээд удаан нэгэшье хүдэлэнгүй һунажа хэбтээ һэн. Шонын гүлгэд бэе бэеһээ үрдилдэн, хэрхиралдэжэ байгаад, хаана хаанаһаань носожо зулгаалданад.

Хөөрхэй, Морхонсой хурьган шонын гүлгэдэй шүбгэ зүүн шэнги хурса шүдэндэ ээлжээ эхигүйгөөр хазуулха зулгаалгахадаа, тэсэжэ ядан, һая таршэлжа эхилбэ. Тэдэ гүлгэдэй дундаһаа нэгэ харабтар томохон гүлгэн Морхонсой хурьганай үрөөһэн шэхэнһээ зуугаад, гэдэргээ шархаажа байжа угзаран һэжэнэ. Баһа нэгэ шарабтар бишыхан гүлгэн Морхонсойн бор борбогорхон һүүлдэнь аһажа, мүн лэ һэжэжэ байгаад шархаана.

Морхонсой хурьган улам тэнхэржэ, тэдэ гүлгэдтэ диилдэхэеэ болино хэбэртэй. Нэгэ удаа нэгэ гүлгыень бархиртар мухариса мүргэжэрхёод, гэнтэ тэрд гэжэ мулта һүрөөд, хажуу тээшээ даб гэбэ. Мүнөө хажуудань һахижа, гүлгэдэйнгөө Морхонсой хурьгые носожо байхадань, хабархан урмашажа байһан шоно хойноһоонь даб гэжэ, саб шүүрэн, хүзүүн дээрэһээнь абаад, нэгэ удаа дүмүүхэнээр һэжээд, гэдэргэнь асаржа гүлгэдтөө хаяна.

Морхонсой хурьган мүн лэ харанхалжа муудашана. Гүлгэдүүд баһал аһажа, тэсэшэгүйгөөр зобоонод. Нэгэ хэды носуулһанай һүүлдэ Морхонсой хурьган, хамаг бүхы шадалаа гаргажа тэршэлнэ. Гүлгэдүүд улам эрэмшэжэ носонод. Тиигэжэ байтараа Морхонсой түрүүгаараа мүнөөхи харабтар томохон гүлгэнэйнь нюдые тииражэрхихэдэнь, тэрэ гүлгэниинь гангинан шашхашаба. Эхэ шононь харамһан гүйжэ ерээд, Морхонсой хурьганай буруу тээхи хойто хүлыень хуха хазажархёо һэн.

Морхонсой хурьган шал дохолон боложо, бүришье муудашана. Гүлгэдшье дээрэһээнь агта уналдан, хаа хаанаһаань зоргоороо зулгаалдажа, зарим газартань арһыень сооро далбара татажа эхилээ һэн. Морхонсой хурьганай боро һааралхан нооһониинь улаан бурдаг шуһан болошобо.

Энэ үедэ Барс нохой түрүүлээд, газар үндэжэ, шонын үнэр һалхяар мүрыень алдангүй мүшхэжэ, хойноһоонь Арсалан хүбүүн буугаа гартаа мүн лэ жадашалан барижа, шамдуу шумууһаар алхална. Урда тээнь ябаһан Барс нохой гэнтэ зуг татажа, үһэеэ эрзылгэн, һүүлээ хабшаад, шэхэеэ хулмагад гүүлээд орхибо.

Арсалан нохоймни хусажархина аа гү гэжэ нохойнгоо нюрган дээрэһээнь дараад, «хэбтэ» гэһэн тэмдэг үгөөд орхиходонь, Барс абяагүй һүүлээ годилзуулан, тэрэ дороо хэбтээд орхёо һэн.

Тиигээд нохойгоо хараһан тээшэ Арсаланай шохооржо харан гэхэдэ, тушаа урдань, гушаад алхам тухай газарта, юушье мэдээгүй янзатай, заглагар ехэ толгойтой, жорногор ута хоншоортой, нюрган дээгүүрээ гуужаха тээшээ бага ноорожо ябаһан онгигор хөөбэртэй, сагаан хүхэ гүрзэгэр томо юумэ, зуунагар ехэ амаяа бага зэргэ ангайн татажа, ута улаан хэлэ һанжуулаад, хүндэлэн согсойжо һууба. Тэрэнэй хажуудань боро хүхэнүүд бишыхан гүлгэд, мүнөө Морхонсой хурьгыень носожо байна хэбэртэй. Нэрэ һурагүй орбогошолдон байхадань, тэдэнээ хаража, һүүлээ хоёр гурба годолзуулан хүдэлгөөд абана.

Арсалан анха түрүүн шоно гэдэгые иимэ ойрохон газарта хараһан болобошье, юрэ айһан бахардаһан тэмдэг байгаагүй. Тэрэ дары буугаа хасартаа абаха зуураа: «Байза, буугаймни аман бишыхан байна. Тиигээд хаража байһан хара нюдыеншье алдахагүй мэргэн хамнай. Энээнэй сээжэ уруунь буудаа һаамни бэлээр байра дээрээ унахагүй байжа болохо. Тиимэ хадань толгойень шагаагаад буудажархибал дээрэ байна», — гэжэ тэрэ шонын шэхэнһээнь доодо тээхэнэ хурга тухай, бага урдууханууp һагад барижа, буугайнгаа хараае тогтоон сасуу буудажархина. Бага калиберкын дуун шүрбэһэ шангатай шадамар хүнэй ташуур тамшаалгаһан шэнгеэр «шас» гэшэхэтэйнь адли, мүнөө шоно газар үмхэн, байра дээрээ гударшана.

Арсаланай хажууда бэеэ шангадхан бэлдээд хэбтэһэн Барс нохой буугай дуунаар адли шурд гэжэ һомон шэнгеэр, мүнөө Морхонсойе носожо байһан шонын гүлгэд дээрэ харайжа бууһаар захаһаань һэжээд лэ хаяжа байгаа һэн.

Арсалан хүбүүн нохоймни шоно до барюулхань гэжэ удаа ташаа һомошо хутагаяа һуга татан гүйжэ ошоторонь толгойгоо соо буудуулжархиһан шоно һүүлээ нэгэ удаа шадалгүйгөөр годогод гүүлээд үхэшэбэ. Энэ һамбаанда Барс нохойнь нэгэшье гүлгэ нүхэндэнь оруулжа алдангүй, бултыень һэжэжэ хаяжархёод, үшөө дээрэһээнь нэрбэжэ байба.

Арсалан гүйжэ хүрэ хүрэһөөр тэндэ улаан бурдаг шуһан болошоод, бодожо ядан хэбтэһэн Морхонсой хурьгаяа тэбэрин абаад орхиходонь, харин Арсаланаа гэнтэ танижа, нэгэ удаа маараад, нюурыень үндэн үзөө һэн. Арсалан ехэл уяржа, нюдэнһөө уһа адхаруулан, шуһан болошоһон мэлшэгэр морхогорхон хоншоорыень эльбэн таалажа: «Шамайгаа муухай шонын аманһаа амидыгаар Барс нохой бидэ хоёршни абабабди. Иигээд гэртээ харихабди», — гээд тэбэрин һуухадань, Барс нохойнь гүйжэ ерээд, Морхонсой хурьганайнгаа хонцоорыень долёон эрхэлүүлнэ.

Арсалан Морхонсой хурьгаяа газарта табижархёод, гүйжэ бодон, мүнөө газар үмхэжэ унашоод хэбтэһэн шонын толгойе хэдэн удаа дэбһэжэ: «Эдихэ ёһотой халуун туулгаяа эдижэ садабаш, сүү!»,—гэжэ хороо гарган хараагаад, тэрээ уруу Барс нохойдо ами голоо мулта һэжүүлээд, ангалзан үхэжэ хэбтэһэн зургаан боро гүлгэдые һомошо хутагаараа сээжэ уруунь нэгэ нэгэ багса ёборбо. «Морхонсой хурьганайнгаа нэрэһээ, колхозойнгоо мал ажалай зүгһөө Барс нохойнгоо үмэнэһөө таанарай үрэ үндэһые таһалха хатуу сааза тушаабаб», —гээд, һүүлээрнь Морхонсой хурьгаяа абаха гэхэдэнь, буруу тээхи хойто хүлынь хухархай һэнжэлзэжэ байба.

Арсалан ехэл хайрлажа, энэ гэһээр яаралтай түргэн колхоз дээрээ хүрөөд, малай эмшэндэ абаашажа аргалуулха юм байна гэжэ тэрэ бэеэрээ Морхонсойгоо тэбэреэд, Барс нохойгоо дахуулаад, ерэһэн мүрөөрөө гэдэргээ ябажархёо һэн.

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь 32 ба 33-дахи номернуудта.

Японско сэрэгэй гэмтэ нюурнуудай хэрэг тушаа гаргагдаһан приговор хүсэндөө үлөөгдэбэ

СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэрэгэй Коллеги хадаа Хабаровск городто Приморско сэрэгэй округой Сэрэгэй Трибуналаар сүүдлэгдэһэн японско сэрэгэй гэмтэ нюурнууд — Ямада Огозоо, Кадзицука Рюдзи, Такахаси Такацу, Ниси Тосихидэ, Карасава Томио, Митомо Кадзуо ба Кикучи Норимицу гэгшэдэй кассационно гомодолнуудые хаража үзэбэ.

Гэмтэ ябуулгануудые хэһэн зэмэеэ мэдэрхэ зуураа, сүүдлэгдэгшэд болбол хэһээлтэ хүнгэдхэхые гуйжа, СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэрэгэй Коллегиин үмэнэ зууршалһан байна.

Сүүдлүүлһэн нюурнуудай хэһэн гэмтэ ябуулгануудай хүшэр хүндэ байһаниие хараадаа абажа, мүн хуулитай гүйсэд зохилдуулан ба сүүдлэгдэгшэ бүхэнэй гэм зэмын ехэ багын хэмжээгээр Приморско Сэрэгэй Округой Сэрэгэй Трибуналай зүгһөө тэдэниие хэһээһэн ябадалые хараада абажа, СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэрэгэй Коллеги хадаа Ямада, Кадзицука, Такахаси, Ниси, Карасава, Митомо ба Кикучи гэгшэдэй кассационно гомодолнуудые буруушааһан ба Приморско сэрэгэй округой Сэрэгэй Трибуналай приговорые хүсэндэнь үлөөһэн байна.

Американска олониитэ США-гэй мүнөөнэй политикые буруушаана

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 14. (ТАСС). Уласхоорондын түгшүүритэ байдалые намдуулха ба шиидхэгдээгүй советско-американска асуудалнуудые гуримшуулха ябадалда зорюулагдаһан бүхы дурадхалнуудые эрид арсаһан американска правительствын политикада эсэргүү хүдэлөөн США дотор улам ургажа үргэлжэлһөөр. Прогрессивнэ организацинууд, хүдэлмэришэд, интеллигенциин элитэ түлөөлэгшэд ба бусад ажал-ябуулагшад правительствын политикада ехээр дураа гутана.

Правительствын политикые дэмжэдэг түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Холифилд (Калифорни штадһаа, демократ) тус палатада үгэ хэлэхэдээ, тэрэнэй районой һунгагшад «эб найрамдалые тон ехээр шухалашална» гэжэ мэдэрбэ.

Түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Гофман (Мичиган штадһаа, республиканец) хадаа өөрынгөө штадта бусажа ошохо бүридэмни, «дайнһаа зайсахые оролдоёл» гэжэ һунгагшад мэдүүлдэг байна гэбэ.

Миллион хүнүүдэй гар табюулха кампаниие Рузвельтын наһа бараһан үдэр — апрелиин 12 хүрэтэр үргэлжэлүүлээд, тэрэ петициеэ Трумэндэ барюулха гэжэ «Эб найрамдал хамгаалха национальна профсоюзна конференци» соносхобо.

Антиимпериалистическэ хүсэтэ демонстраци Дрездендэ болобо

БЕРЛИН, февралиин 14. (ТАСС). Февралиин 13-да Дрездендэ антиимпериалистическэ хүсэтэ демонстраци болоо. Городой 100 мянга гаран зон, городской предприятинуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшад хадаа шэнэ дай бэлдэжэ байһан англо-американска империалистнуудай аашануудта эсэргүү буруушаалай митингдэ суглarба. Германска демократическа республикын правительствын информациин зурганай хүтэлбэрилэгшэ Герхард Эйслер митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Эб найрамдалай тала баригшадай саг үргэлжын комитедэй гэшүүн Александр Абуш Дрезденэй интеллигенциин суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ: эб найрамдалай уласхоорондын фронтые бэхижүүлхэ, дайнай аюулые дахин тохёолдуулхагүй гэһэн уряатайгаар бүхы немецүүдтэ хандаба.

Тэрэ үдэр Дрездендэ болоһон демонстрацинууд ба митингнүүд бүгэдэарадай шэнжэ шанартай байгаа.

Дрезденэй ажалшадай демонстраци хадаа шэнэ дай үүдхэгшэдэй түсэбүүдтэ эсэргүү буруушаалай, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ дура хүсэлэй гэршэ баримта мүн.

Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн Италида улам үргэдэнэ

РИМ, февралиин 14. (ТАСС). «Унита» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Милан ба Анконын муниципальна соведүүд эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй зүгһөө хандаһан хандалгые дэмжээд, эб найрамдалые хамгаалха резолюцинуудые нэгэн һаналаар һайшааба.

Италиин бүхы нютагуудта эб найрамдал хамгаалха шэнэ комитедүүд байгуулагдажа байна. Фоджа провинцида 35 комитет, Болонья провинцида —220 комитет байгуулагдаа. Парма узелай түмэр замай хүдэлмэришэд сэрэгэй материалнуудые зөөхэгүй тухай уялга абаһан резолюци гаргаба.

Урда-Кореяын таряашад Кореяын нэгэдэлэй түлөө тэмсэнэ

ПХЕНЬЯН, февралиин 14. (ТАСС). Кореяын Центральна телеграфна агентствын дамжуулһан дээрэһээ мэдэхэдэ, Урда Кореяын таряашадай союзай ЦК-гэй хандалгые «Нирондзя» газетэ толилһон байна. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: тус хандалга дэмжэхэ, оронойнгоо нэгэдэлэй түлөө тэмсэлые үшөө эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлхэ ба партизанска хүдэлөөе бүхы хэмжээгээр дэмжэхыень Урда Кореяын бүхы таряашадые уряалнабди.

Энэ уряалдань харюу болгон, Деныб уездын (Хойто Чолла провинци) олон тосхонуудай таряашад партизануудта материальна дэмжэлгэ үзүүлхэ тусхай комитедүүдые байгуулна, партизануудта зорюулан эдеэ хоолой зүйлнүүдые ба хубсаһа суглуулха декада соносхоо.

Ли Сын Ман гэгшын марионеточнэ ёһо журамда эсэргүүсэхэ, газарай реформо дары хэхын түлөө Урда Кореяын таряашадай тэмсэл улам үргэдэнэ. Һаяхан Дамян уездын (Урда Чолла провинци) 700 таряашад партизануудай дэмжэлгээр восстани хэжэ, хэлэн помещигүүд — урбагшадые хэһээһэн байна.

Финляндиин президентые һунгалга

ХЕЛЬСИНКИ, февралиин 15 (ТАСС). 1950 оной мартын 1-һээ 1956 оной мартын 1 хүрэтэр болзортойгоор, Финляндиин президентые һунгалга болобо. Президентые һунгаха бүхы 300 нюурнууд һунгалтада байлсаа. Гурбан кандидадууд: баруунай партинуудай (коалиционно, прогрессивнэ ба арадай Шведскэ партинуудай) кандидат Паасикиви, аграрна союзай кандидат, сеймын түрүүлэгшэ Кеккенен ба Финляндиин арадай демократическа Союзай кандидат Пеккала гэгшэд баллотировалагдаа. Социал-демократическа һунгаха нюурнууд баруун партинуудтай блок байгуулжа, томо капиталай кандидат Паасикивидэ 64 голос үгөө, тэрэнэй үндэһөөр Паасикиви олонхи 171 голос абаа (Финляндиин конституциин ёһоор, түрүүшын голосованиин үедэ һунгаха нюурнуудай бүхы голосуудай хахадһаа ехые абаһан хүн һунгагдаһан дээрэ тоологдоно). ДСНФ-эй кандидат Пеккала 67 голос, аграрна союзай кандидат Кекконен 62 голос абаба.

Штабуудай начальнигуудай нэгэдэмэл бүлэгтэй Трумэн зүблөө хэбэ

ВАШИНГТОН, февралиин 12. (ТАСС). Президент Трумэн халаа номгон далайдахи ба Дальна Востогтохи американска сэрэгэй базануудта шалгалта хээд бусажа ерэһэн, штабуудай начальнигуудай нэгэдэмэл бүлэгтэй зүблөө хэбэ. Оборонын министр Джонсон, оборонын министрын орлогшо Эрли ба сэрэгэй министрын орлогшо Кимболл гэгшэд зүблөөндэнь хабаадалсаба.

Албани ба Вьетнамай хоор[...] дипломатическа харилсаануудые тогтоо[...]

ТИРАНА, февралиин [...] (ТАСС). Албаниин Арадай [...]публикын правительство Вь[...]май демократическа респуб[...]тай дипломатическа харилса[...]дые тогтоохо тухай шиид[...] гаргаа гэжэ албанска телег[...] агентство дамжуулна. Мин[...]нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ[...] гадаадын хэрэгүүдэй Ми[...] армиин генерал Энвер Х[...] Вьетнамай демократическа [...]публикын гадаадын хэрэ[...] Министр Минь Знамда теле[...]ма эльгээжэ, тэрээн соогоо А[...]ниин Арадай республикын п[...]тельствын шиидхэбэри тухай [...]дээсэбэ.

1934 оной февральс[...] событинуудай дурасха[...] зорюулагдаһан демонстраци Парижд[...] болобо

ПАРИЖ, февралиин [...] (ТАСС). Гүрэнэй урбалта [...]һэдэһэн французска фашист[...]та Франциин демократическ[...]сэнүүдэй харюу сохилто [...] 1934 оной февральска собы[...]дай дурасхаалда зорюул[...] Парижда арадай демонс[...] боложо, хахад миллион [...] хүн хабаадаа. Демонстра[...] Бастилиин талмайһаа респ[...]кын талмай хүрэтэр жагсаа[...] ябаба. «Вьетнамда амгалан [...]дал!», «Франко-советскэ ха[...]рисаан мандаха болтогой!», [...] найрамдал мандаг лэ!» гэж[...]мо үзэгүүлээр бэшэгдэһэн ло[...]нууд талмайнуудта ба тро[...]нуудта дэлгэгдэһэн байгаа.

Морис Торез, Марсель К[...] Андре Марти, Этьен Фажон, [...] Мове түрүүтэй коммунист[...] партиин ЦК-гэй гэшүүдые [...]странтнууд замхашагүй [...] ташалгаар ба баярай [...]шалгануудаар угтаба.

Тэрэшэлэн Гренобль, Тул[...] бусад городуудта ажалшад[...] демократуудай демонстра[...] болоо.

Рурын шахтернууд эб най[...] хамгаалха комитедүүд[...] байгуулна

БЕРЛИН, февралиин [...] (ТАСС). Бохумдахи «Данн[...] шахтын коллектив эб на[...] хамгаалха комитет байгуул[...]жэ берлинскэ демократичес[...]лэл мэдээсэнэ.

«Нордштерн» шахтын [...]рамдал хамгаалха комите[...] сэрэгэй материалнуудые [...] ба зөөхэ ябадалда һаад у[...]жа, Франциин, Бельгиин, [...]диин ба Италиин ажалшадт[...] барисаанай тэмдэг болго[...] найрамдалда дуратай бүхы[...]нүүдые нэгэдхэхэ хэрэгтэ [...] гэжэ шиидэбэ.

Ачесоной тушаалһаа га[...] магад тухайда Рейте[...] агентствын мэдээсэ[...]

ЛОНДОН, февралиин [...] (ТАСС). Дальна Восток ба [...] Урда Азиин оронуудта байх[...] милогдоһон американска ди[...]тическа түлөөлэгшэдэй зү[...]шадар байһан нюурнуудай [...]һэн дээрэһээ харахада, С[...] Гүрэнэй Секретарь Ачесон [...] 6—8 недели соо тушаалһаа[...]жа магад гэжэ Рейтер аге[...] корреспондент Бангкокһоо [...]ланда) дамжуулба. Тэдэ н[...]дай һанамжаар хадаа Д[...] гэгшэ Гүрэнэй Секретаряар[...] логдожо болохо байна.

Харюусалгата редактор[...] Д. Д. ЛУБСА[...]

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭ[...]

Гүрэнэй Бурят-Монголо[...]нэй орденто оперо ба [...] театрта — «Паяцы», «Шт[...]на» гэжэ баледүүд.

Гүрэнэй ород драмын [...] — «Нарата гэр».

«Прогресс» кинотеатрта [...]линэй уналга» гэжэ үнгэт[...]на.

«Эрдэм» кинотеатрта [...]гагша».

Гүрэнэй филармонидо [...]церт ба танца.

Пригороднэ районой к[...] байшанда — «Абаахайн [...] шулһэн» гэжэ кинокартин[...]

Серовой нэрэмжэтэ к[...] «Дэлхэйн эдир залуу үе[...]

Шэлэй заводой хүдэ[...]дэй клубта — «Берлинэй [...] «Механлит» заводой к[...] «Добтолон оролго».

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул Ленина, 28. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.): об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02236. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000